

PODSUMOWANIE

**Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Programu
Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013
z perspektywą do roku 2017”**

Sanok, sierpień 2010

1. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną przeprowadzenia strategicznej oceny stanowią następujące akty prawne:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001)
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003)
3. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985 z późn. zm.)
4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.)
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003)
6. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, Poz. 1227, z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 tj. z późn. zm.),
8. Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. nr 92 poz. 880).

Art. 55 ust.3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2008, Nr 199, Poz. 1227), określa zakres prognozy.

2. USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Program opisuje stan środowiska na terenie gminy oraz presje jakim podlegają poszczególne komponenty środowiska oraz określa strategię długoterminową gminy w zakresie ochrony środowiska - definiuje cele długookresowe (8 lat) oraz zadania krótkoterminowe dla najbliższych czterech lat.

W wyniku realizacji Programu zakłada się osiągnięcie nadrzędnego celu Programu, który określono jako: *„Trwały rozwój społeczno-gospodarczy gminy w zgodzie ze środowiskiem naturalnym”*

W Programie określono cele i kierunki działań odnoszące się do poszczególnych komponentów środowiska tj. do: powietrza atmosferycznego, zasobów wodnych, powierzchni terenu i środowiska glebowego, zasobów przyrody, a także edukacji.

W zakresie powietrza atmosferycznego przyjęte cele systemowe to: utrzymanie dobrego stanu jakości powietrza oraz ochrona przed hałasem. Osiągnięciu tych celów służyć mają

działania, których kierunki to: ograniczenie niskiej emisji i ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego.

W celu ograniczenia niskiej emisji zaplanowano do realizacji w ciągu najbliższych 4 lat następujące działania: wymiana starych urządzeń na nowoczesne, bardziej ekologiczne, termomodernizacja budynków (świetlice wiejskie, szkoły), zwiększenie liczby ścieżek rowerowych i spacerowych na terenie gminy oraz ich jakości. Ponadto planowane jest przeprowadzenie rozpoznania lokalizacji obszarów narażonych na przekroczenie norm poziomu hałasu pochodzącego z węzłów komunikacyjnych i głównych szlaków komunikacyjnych.

W zakresie zasobów wodnych przyjęte cele systemowe to poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody pitnej.

Osiągnięciu tych celów służyć mają działania, których kierunki to: ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, podziemnych oraz racjonalna gospodarka zasobami wodnymi

W celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych zaplanowano do realizacji w ciągu najbliższych 4 lat: budowę oczyszczalni ścieków aglomeracji Tyrawa Solna, budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Mrzygłód, Hłomcza, Dobra, Łodzina, Tyrawa Solna; rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej aglomeracji Sanok w miejscowościach Stróże Małe-Płowce, Bykowce-Załuż-Wujskie, Strachocina, Markowce, Jędruszkowce, a także budowę sieci wodociągowej w miejscowościach Pisarowce, Kostarowce, Strachocina, Jurowce, Pakoszówka, Stróże Małe Płowce, Bykowce, Załuż, Wujskie. Planowane jest także zorganizowanie rejestru przydomowych oczyszczalni ścieków, rejestru zbiorników bezodpływowych oraz kontrola stanu technicznego szamb i umów na opróżnianie szamb, a także przeprowadzenie likwidacji "dzikich" wysypisk śmieci (w tym odpadów wielkogabarytowych).

W ramach ochrony przeciwpowodziowej planowane jest uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zalewowych rzek i ograniczanie budownictwa na tych terenach.

W zakresie powierzchni terenu i środowiska glebowego przyjęte cele systemowe to: ochrona gleb i zapobieganie erozji.

W celu zapobiegania degradacji gleb planuje się realizację następujących zadań krótkoterminowych: racjonalne użytkowanie środków ochrony roślin, wdrażanie programów rolno środowiskowych, w tym Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb oraz upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej – szkolenia rolników. Planowane są także takie działania jak: podnoszenie świadomości mieszkańców o zagrożeniu i degradującym oddziaływaniu wypalania traw, wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego, wprowadzenie programu dofinansowania wapnowania gleb, zabezpieczenie terenów narażonych na erozję poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzaczeń oraz zmniejszenie zagrożenia erozją wodną przez stosowanie odpowiedniej orki i stałe utrzymanie pokrywy roślinnej na polach – szkolenia dla rolników.

W celu zapobiegania degradacji zasobów złóż mineralnych planowana jest Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych.

W zakresie zasobów przyrody określono następujące cele systemowe: zachowanie i ochrona bioróżnorodności oraz stworzenie sieci obszarów chronionych.

Kierunki działań, które mają służyć osiągnięciu wyznaczonych celów to: doskonalenie systemu obszarów chronionych oraz ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów.

Do zadań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji z zakresie doskonalenia systemu obszarów chronionych należą: tworzenie użytków ekologicznych na terenie gminy i uznanie nowych pomników przyrody na terenie gminy.

W zakresie ochrony i zrównoważonego użytkowania lasów planuje się lokalizację zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo, zorganizowanie edukacji ekologicznej w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych oraz zwiększenie różnorodności gatunkowej, szczególnie w nasadzeniach porolnych – kampania edukacyjna.

Zadania z zakresu edukacji ekologicznej społeczeństwa realizowane będą poprzez: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, edukację mieszkańców gminy w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska oraz edukację w placówkach oświatowych, szkolenia pracowników z zakresu ochrony środowiska i edukację ekologiczną w miejscu pracy. Planuje się także zakup nagród i upominków dla uczestników przedsięwzięć ekologicznych oraz stworzenie i rozwijanie powszechnego dostępu do informacji o środowisku.

Głównym założeniem Programu ochrony środowiska jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie gminy i poprawa jego stanu. Wdrożenie Programu nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska gminy, a prawidłowa jego realizacja przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Realizacja Programu nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych, nie wpłynie negatywnie na obszary chronione cenne przyrodniczo.

Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz ich lokalizację, na etapie budowy mogą wystąpić okresowo niekorzystne oddziaływania na istniejące formy ochrony przyrody, w tym na obszary Natura 2000.

Negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Programie ograniczało się będzie w większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją), który wiąże się zazwyczaj z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze.

Na etapie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie znikome, prawdopodobnie mniejsze w stosunku do stanu obecnego.

Ze względu na lokalny charakter działań i zasięg przestrzenny obszaru objętego Programem ochrony środowiska skutki realizacji założeń Programu nie będą miały znaczenia transgranicznego.

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnej realizacji kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz informować zainteresowane strony (mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych, z określonym wyprzedzeniem. O ile jest to możliwe należy łączyć wykonywanie prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie.

Prognoza proponuje szereg działań minimalizujących potencjalnie negatywne skutki realizacji Programu. Są to działania organizacyjne i techniczne, których realizacja może

zminimalizować potencjalnie negatywne oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji.

W przypadku braku realizacji Programu negatywna presja na środowisko będzie wzrastać, co spowoduje jego postępującą degradację.

Zestawienie oddziaływań ustalonych w Prognozie dla poszczególnych zadań określonych w Programie zawiera załączona tabela. Podsumowanie to przedstawia końcowy, sumaryczny wpływ planowanych inwestycji na komponenty środowiska, człowieka oraz dobra kultury.

3. OPINIE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW

Wójt Gminy Sanok pismem z dnia 26 stycznia 2010 roku (znak: ROS.7610-1/10) zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o wyrażenie zgody na odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz od wykonania prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem z dn. 9 marca 2010 (znak: RDOŚ-18-WOŚ-7041-1-7/2/10/ad) stwierdził konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz wykonania prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

Wójt Gminy Sanok pismem z dnia 26 stycznia 2010 roku (znak: ROS-7610-1/10) uzupełnionym pismem z dn. 24 lutego 2010 zwrócił się do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wyrażenie zgody na odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dn. 3 marca 2010 (znak: SNZ.465-9-1/10) uznał, iż można odstąpić od przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

Wójt Gminy Sanok pismem z dnia 26 stycznia 2010 (znak:ROS-7610-1/10) zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem z dn.09 czerwca 2010 (znak: RDOŚ-18-WOŚ-7041-5-10/2/10/ad) uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie dla aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

Właściwymi organami opiniującymi, zgodnie z art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U.2008, Nr 199, Poz. 1227) są:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie.

W dniu 21 czerwca 2010 (znak: ROS-7610-1/10) skierowano do ww. organów „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem z dnia 20 lipca 2010 (znak:RDOŚ-18-WOOS-7048-6-15/2/10/ad) zaopiniował pozytywnie przedłożone dokumenty.

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 5 lipca 2010. (Znak: SNZ.4610-65/10) zaopiniował pozytywnie w zakresie sanitarno-higienicznym projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

4. UWAGI I WNIOSKI ZGŁOSZONE PODCZAS KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko zostały udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Obwieszczenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Urzędu Gminy Sanok w dn. 26 lipca 2010 r.

Wnioski i uwagi mogli wносить wszyscy obywatele jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd.

Ponadto Program podlega opiniowaniu przez Starostę Powiatu oraz Marszałka Województwa, natomiast Prognoza oddziaływania Programu na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

Poniżej przedstawiono treść obwieszczenia Wójta Gminy Sanok w sprawie udostępnienia dokumentów do konsultacji społecznych:

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 39 ust. 1 i 2 art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 119, poz. 1227 ze zm.)

Wójt Gminy Sanok podaje do publicznej wiadomości informacje o

przystąpieniu do opracowania projektu dokumentu: **„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.**

Każdy zainteresowany ma prawo:

1. Zapoznać się z dokumentacją sprawy w tym z projektem dokumentu, prognozą oddziaływania na środowisko, opiniami innych organów wymaganymi przepisami prawa, które będą dostępne w terminie składania uwag i wniosków.
2. Składać uwagi i wnioski w terminie od 9.08.2010r. do 30.08.2010r. (21dni) w Urzędzie Gminy Sanok ul. Kościuszki 23, 38-500 Sanok, pok. 201 lub pok. 107. Uwagi i wnioski mogą być składane w formie pisemnej, ustnie do protokołu, za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18.09.2001r. o podpisie elektronicznym, na adres www.ros@gminasanok.pl.

Właściwym od rozpatrywania uwag i wniosków jest Wójt Gminy Sanok. Uwagi i wnioski złożone po upływie terminu wskazanego w niniejszym obwieszczeniu pozostawia się bez rozpatrzenia.

Do Projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017” i projektu Prognozy oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sanok na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017” nie wniesiono żadnych uwag.

5. WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, JEŻELI ZOSTAŁO PRZEPROWADZONE

Postępowanie transgraniczne nie było wymagane i nie zostało przeprowadzone. Ze względu na lokalny charakter działań i zasięg przestrzenny obszaru objętego Programem ochrony środowiska skutki realizacji założeń Programu nie będą miały znaczenia transgranicznego.

Organy opiniujące Prognozę oddziaływania (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska i Wojewódzki Inspektor Sanitarny) nie wniosły w tym zakresie zastrzeżeń.

6. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Programu, sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt. W tym celu należy wykorzystać funkcjonujący na terenie gminy system monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzony przez różne instytucje.

Stopień wdrożenia Programu będzie oceniać koordynator wdrażania Programu z częstotliwością, co dwa lata. W latach 2010-2013 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2013 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności.

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywał się poprzez mierniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel Programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

Zastosowane zostaną następujące mierniki:

- w zakresie powietrza atmosferycznego:
  - poziom zanieczyszczenia powietrza wg oceny rocznej
  - odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem
  - ogólna długość sieci gazowej
- w zakresie zasobów wodnych:
  - potencjał ekologiczny wód powierzchniowych – San w punkcie pomiarowo-kontrolnym San-Mrzyglód
  - długość sieci wodociągowej
  - długość sieci kanalizacyjnej
  - liczba mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej
  - - stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej

- ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni ogółem
- udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej
- Liczba przyłączy wodociągowych
- Liczba przyłączy kanalizacyjnych
- udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej
- zużycie wody ogólnie
- liczba mieszkańców podłączonych do sieci wodociągowej
- w zakresie środowiska glebowego:
  - % powierzchni zalesionej
- w zakresie zasobów przyrodniczych:
  - liczba pomników przyrody
  - liczba użytków ekologicznych
- w zakresie edukacji ekologicznej:
  - rodzaj prowadzonych działań

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji programu powinny być brane pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa.

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawa jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost lesistości, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,

- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Tabela 1 Podsumowanie oddziaływań na środowisko, zdrowie i dobra kultury

Zadanie	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Jakość powietrza	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i gleba	Fauna i flora	Krajobraz	Zdrowie	Dobra kultury
Powietrze atmosferyczne									
Ograniczenie niskiej emisji									
Wymiana starych urządzeń grzewczych na nowe bardziej ekologiczne	(0)	(0)	(+)	(0)	(0)	(+)	(0)	(+)	(+)
Termomodernizacja budynków (świetlice wiejskie, szkoły)	(0)	(0)	(+)	(0)	(0)	(+)	(0)	(+)	(+)
Zwiększenie liczby ścieżek rowerowych i spacerowych na terenie gminy oraz poprawa ich jakości	(0)	(0)	(+)	(+)	(0)	(+)	(0)	(+)	(+)
Rozpoznanie lokalizacja obszarów narażonych na przekroczenie poziomu hałasu pochodzącego z węzłów komunikacyjnych i głównych szlaków komunikacyjnych	(0)	(0)	(0)	(+)	(0)	(+)	(0)	(+)	(+)
Zasoby wodne									
Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych									
Budowa oczyszczalni ścieków aglomeracji Tyrawa Solna	(+)	(+)	(0)	(0)	(0)	(+)	(0)	(+)	(0)
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Mrzygłód, Hłomcza, Dobra, Łodzina, Tyrawa Solna, Niebieszczany	(+)	(+)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+)	(0)
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej aglomeracji Sanok w miejscowościach Stróże Małe-Płowce, Bykowce-Załuż-Wujskie, Strachocina, Markowce, Jędruszkowce	(+)	(+)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+)	(0)
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Pisarowce, Kostarowce, Strachocina, Jurowce, Pakoszkówka, Stróże Małe Płowce, Bykowce, Załuż, Wujskie	(+)	(+)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(0)	(0)	(0)	(0)

Zadanie	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Jakość powietrza	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i gleba	Fauna i flora	Krajobraz	Zdrowie	Dobra kultury
Rejestr zbiorników bezodpływowych oraz kontrola stanu technicznego szamb i umów na opróżnianie szamb	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(0)	(0)	(0)	(0)
Likwidacja "dzikich" wysypisk śmieci (w tym odpadów wielkogabarytowych)	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Ochrona przeciwpowodziowa									
Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zalewowych rzek i ograniczanie budownictwa na tych terenach	(+)	(+)	(0)	(0)	(0)	(+)	(0)	(0)	(0)
Ochrona środowiska glebowego									
Zapobieganie degradacji gleb									
Racjonalne użytkowanie środków ochrony roślin	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(+)	(0)	(+)	(0)
Wdrażanie programów rolno środowiskowych, w tym Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej – szkolenia rolników	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Podnoszenie świadomości mieszkańców o zagrożeniu i degradującym oddziaływaniu wypalania traw	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Program dofinansowania wapnowania gleb	(0)	(0)	(0)	(0)	(+)	(0)	(0)	(0)	(0)
Zabezpieczenie terenów narażonych na erozję poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzaceń	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Zmniejszenie zagrożenia erozją wodną przez stosowanie odpowiedniej orki i stałe utrzymanie pokrywy roślinnej na polach – szkolenia dla rolników	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(0)	(+)	(+)	(0)
Zapobieganie degradacji zasobów złóż mineralnych									

Zadanie	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Jakość powietrza	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i gleba	Fauna i flora	Krajobraz	Zdrowie	Dobra kultury
Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(0)	(0)
Zasoby przyrody									
Doskonalenie systemu obszarów chronionych									
Tworzenie użytków ekologicznych na terenie gminy	(+)	(+)	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Uznanie nowych pomników przyrody na terenie gminy	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+)	(+)	(0)	(0)
Ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów									
Lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)/(-)	(+)	(+)	(0)
Edukacja ekologiczna w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(0)
Zwiększenie różnorodności gatunkowej, szczególnie w nasadzeniach porolnych – kampania edukacyjna	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+)	(+)	(0)	(0)
Edukacja ekologiczna									
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa									
Edukacja mieszkańców gminy w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska, oraz edukacja w placówkach oświatowych	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Szkolenia pracowników z zakresu ochrony środowiska i edukacja ekologiczna w miejscu pracy	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Zakup nagród i upominków dla uczestników przedsięwzięć ekologicznych	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
Stworzenie i rozwijanie powszechnego dostępu do informacji o środowisku	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)

(0) – oddziaływanie neutralne, (+) – oddziaływanie pozytywne, (-) – oddziaływanie negatywne, (-)/(+) – oddziaływanie negatywno-pozytywne